

**Висновки.** Отже, проаналізовано, що вивчення та використання графічних програм має велике значення для розвитку учнів мистецьких закладів. Це не тільки стимулює їхню творчість та уяву, але й формує важливі навички, які будуть корисними для виконання відповідних завдань. Робота з цифровими інструментами розвиває візуальне мислення, сприяє співпраці та комунікації, а також учить відповідальному ставленню до навколишнього середовища. Освоєння графічних програм на заняттях у художній школі відкриває перед учнями широкі перспективи для професійного зростання в сфері графіки та дизайну, а також збагачує освітній процес, роблячи його більш захоплюючим та ефективним.

#### **Список використаних джерел**

1. Прищенко С. В. Кольорознавство : навчальний посібник. К. : Кондор. 2018.
2. Мазоха Д. С., Опанасенко Н. І. Педагогіка : навчальний посібник. К., 2005. 232 с.
3. Parker J. Principles of scientific research. London: Editorial, 2017.
4. Zhou Y. How Recent Technology Impacts Audiences and Artists : A Study on Social Media and Big Data. URL: <https://www.illustrationhistory.org/essays/how-recent-technology-impacts-audiences-and-artists-a-study-on-social-media-and-big-data>

**Андріянова Олена,**  
викладачка II кваліфікаційної категорії  
Полтавської дитячої музичної школи №3  
ім. Б. Гмирі (м. Полтава)

#### **ФОРМИ РОБОТИ З РОЗВИТКУ АСОЦІАТИВНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НА МУЗИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ**

**Анотація.** У статті висвітлюється важливість розвитку асоціативного мислення для музикантів і пропонуються форми роботи на уроках музичної літератури в ДМШ. Представлено форми роботи, що використовуються на заняттях в музичній школі, на інших уроках в закладах

загальної середньої освіти.

**Ключові слова:** *учень, урок, непрограмна музика, асоціативне мислення, кросенс.*

**Постановка проблеми.** В музичному мистецтві людина освоює світ через художні музичні образи, тому важливо розуміти механізм процесів художньо-музичної творчості. Така робота вимагає особливих здібностей, знань, умінь, досвіду, які формують специфічне музичне мислення. Асоціативне музичне мислення виникає шляхом абстраговано гоестетичного усвідомлення певного звукового враження і відрізняється від інших типів мислення. Асоціативне мислення допомагає учню не тільки зрозуміти і відчувати музику, а й краще її запам'ятати, що важливо при вивченні творів композиторів минулого і сучасності.

**Виклад основного матеріалу.** Питанням розвитку асоціативного мислення присвячено наукові праці з асоціативної теорії психології (Ф. Бекон, А. Бен, Г. Гербарт, Г. Спенсер та ін.), загальної психології (Л. Виготський, Ф. Гальтон, Г. Ліндсей), педагогічні дослідження з асоціативної теорії навчання (Н. Мечинська, Ю. Самарін); з психології музичної діяльності (Н. Черноіваненко, А. Готсдинер, І. Кошміна, Л. Школяр та ін.). Специфіку образного мислення висвітлювали у своїх працях Б. Ананьєв, В. Зінченко.

Однією з форм роботи, що розвиває асоціативне мислення учнів, є складання кросенсу або розшифровка вже складеного педагогом кросенсу.

**Кросенс** – це асоціативна головоломка у вигляді декількох ілюстрацій, які пов'язані між собою темою кросенсу.

На уроках музичної літератури доречно використовувати кросенси при ознайомленні з біографіями композиторів, при вивченні сюжетів опер чи балетів та при ознайомленні із загальними рисами різних епох і стилів у музиці.

Можна використовувати кросенс не тільки на етапі ознайомлення, а й на етапах повторення матеріалу або як метод опитування учнів вже вивченого матеріалу, або (старшим класам) можна дати складання кросенсу як домашнє підсумкове завдання.

У кросенсі бажано використовувати ілюстрації-символи, які не прямо вказують на зміст, а тлумачать якість твердження або подію через символ. Таким чином у дітей розвивається абстрактне й образне мислення.



Використовувати кросенс доречно у середніх і старших класах музичної школи після того, як у молодших класах була проведена підготовча робота з розвитку асоціативного мислення.

На уроках музичної літератури можна провести певну підготовчу роботу.

Після прослуховування непрограмної музики можна використати такі форми роботи з розвитку асоціативного музичного мислення.

1. Надання назви музичному твору.
2. Складання казки чи оповідання.
3. Створення в уяві малюнку.
4. Підбір до прослуханої музики ілюстрацій (із запропонованих і підготовлених заздалегідь педагогом).

5. Проведення асоціацій з кольорами, з геометричними фігурами, тваринками, які на думку учнів відповідають прослуханій музиці. Наприклад, діти на моїх уроках визначили «Польку-піцикато» Й. Штрауса як жовтий трикутник, прелюдію №20 Ф. Шопена – як чорний квадрат, а марш з опери Дж. Верді «Аїда» – як червоний прямокутник.

**Висновки.** Отже, розвиваючи асоціативне мислення в учнів з молодшого шкільного віку, педагог сприяє розвитку не тільки їх музичної креативності, уяви, а й музичної пам'яті, словникового запасу, образного мислення та інтересу до класичної музики, бажання її слухати та пізнавати світ музики.

#### **Список використаних джерел**

1. Ветлугіна Н. Музичний розвиток дитини. Київ : Музична Україна, 1997.
2. Демчишин М. С. Формування музичного мислення школярів. Київ : Просвіта, 1994.
3. Козленко В. Н. Формування творчої особистості учня // *Рідна школа*. №5, 1999. С. 17-18.
4. Куришев Є. В., Куришева Л. К. Теорія та практика музично-естетичного виховання за системою К. Орфа. Київ : ІСДО, 1994.

**Бардалим Оксана,**

викладачка Градизької дитячої мистецької школи імені О. І. Білаша,

**Ковтун Тетяна,**

викладачка Градизької дитячої мистецької школи імені О. І. Білаша (сmt. Градизьк)

### **ЗНАЧЕННЯ ДИТЯЧОЇ ХОРЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ**

**Анотація.** У статті висвітлено значення дитячої хореографії в умовах війни. Показано, що українська хореографія виступає як інструмент для спілкування і підтримки спільності, сприяє соціальній інтеграції та об'єднанню людей, зокрема дітей.

**Ключові слова:** дитяча хореографія, війна, українське мистецтво.

**Постановка проблеми.** Нині українське мистецтво перебуває в одному з найскладніших періодів свого існування, адже упродовж російської агресії основні зусилля всієї нації спрямовані на вирішення суспільно-політичних, економічних та військових проблем безпосередньо пов'язаних із здобуттям перемоги. Утім мистецтво, як форма суспільної свідомості, активно протистоїть